

Частина 1

ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ

збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих вчених

Тернопіль
2025

УДК 336:657:364(477)
ISBN 978-966-654-798-2

**Всеукраїнська науково-практична конференція
студентів і молодих вчених**

**«ФІНАНСИ ТА ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
ТА БЕЗПЕКОВИХ РИЗИКІВ»**

м. Тернопіль, 27 травня 2025 р.

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Андрій КІЗИМА, декан факультету фінансів та обліку ЗУНУ, к.е.н., доцент

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Володимир ГОРИН, заступник голови, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Зоряна ЛОБОДИНА, д.е.н., проф., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Володимир МУРАВСЬКИЙ, д.е.н., проф., професор кафедри обліку і оподаткування;

Наталія ЗАРУДНА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;

Галина КУЛИНА, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;

Ірина ОМЕЦІНСЬКА, к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і оподаткування;

Світлана САВЧУК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія;

Ірина ФЕДОРОВИЧ, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу;

Марія ШЕСТЕРНЯК, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансового контролю та аудиту.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні

Вченої ради факультету фінансів та обліку ЗУНУ

(протокол № 7 від 26 травня 2025 р.).

Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 639 с.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків» об'єднує результати досліджень вітчизняних науковців, здобувачів вищої освіти та практиків, присвячені актуальним проблемам розвитку фінансів та обліку. У виданні розглянуті теоретичні та прикладні аспекти функціонування публічних фінансів, розвитку фінансової грамотності населення, трансформації обліково-аудиторської діяльності, сучасного стану та тенденцій розвитку фондового, банківського і страхового ринків. Окрему увагу приділено питанням соціального забезпечення в умовах соціально-економічної нестабільності. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, викладачів, студентів економічних спеціальностей, фахівців у сфері фінансів, обліку та публічного управління.

За редакцію, зміст і достовірність даних, а також встановлення фактів плагіату матеріалів, розміщених у збірнику конференції, відповідальність несуть автори та наукові керівники.

© ЗУНУ, 2025

Задорожний Владислав ДЕРЖАВНІ ТА НЕДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ В УКРАЇНІ.....	562
Квасниця Оксана, Петручок Дмитро ВЕКТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВТРУЧАННЯ.....	564
Кириленко Ольга, Константинов Дмитро ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МОЛОДОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	571
Климів Андрій НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ..	574
Клочан Вікторія РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МОЛОДІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	577
Крушинська Алла, Мельник Софія ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ.....	580
Литвинюк Юрій ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	582
Лобур Діана КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ ШАХРАЙСТВА.....	585
Марусяк Наталія, Шацьких Любов СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ.....	587
Маслій Вадим, Шеханін Олександр ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОВЕДІНКОВИХ ФІНАНСІВ: ОГЛЯД КЛЮЧОВИХ ПІДХОДІВ І МОДЕЛЕЙ.....	589
Мудрий Олександр ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ПРІОРИТЕТІВ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ.....	594
Обшарська Вікторія ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	599
Олексюк Олександра ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НА ПОВОЄННИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	602

Андрій Климів

студент гр. ПОФГм-11,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлана Коваль

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Соціально-економічні умови, які склалися в країні суттєво впливають на можливості та здатність громадян управляти особистими доходами і витратами. Війна, безробіття, економічна нестабільність та інфляція, інші негативні фактори знижують рівень доходів, змінюють склад та структуру витрат та зменшують можливості для заощадження коштів та їх інвестування. Процес діджиталізації фінансового ринку, розширення спектру фінансових продуктів, зменшення обсягу заощаджень та підвищення рівня фінансової вразливості в умовах повномасштабної війни, зростання чисельності та різноманіття шахрайських схем, необхідність прийняття оптимальних фінансових рішень в умовах невизначеності зумовлюють потребу підвищення фінансової грамотності громадян України [1, с. 43].

У таких умовах набуває особливої важливості створення передумов для застосування ефективних стратегій управління особистими фінансами, які полягають в жорсткому контролі за витратами, формуванні фінансових резервів, першочерговому забезпеченні базових потреб та створення передумов для відновлення інвестиційної активності домогосподарства. Ефективність управління особистими доходами і витратами залежить від рівня фінансової грамотності членів домогосподарств. Фінансова освіченість забезпечує формування вміння планування особистого бюджету, здатності оцінювати ефективність витрат, управляти боргами, можливості прийняття оптимальних фінансових рішень [2]. Підвищення рівня фінансової грамотності населення є завданням не лише окремих домогосподарств, але й держави, яка має забезпечити умови для вільного доступу до фінансової інформації, запровадження освітніх програм.

Державна політика Україна у сфері підвищення рівня фінансової грамотності проявилась у «Національній стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року» [3]. Необхідність розроблення та прийняття Стратегії пов'язано із потребою набуття населенням вміння оптимально використовувати наявні фінансові ресурси, здатності раціонально розподіляти кошти, заощаджувати та інвестувати, піклуватися про захист майна. Фінансово грамотні члени домогосподарств здатні контролювати особисті доходи та витрати, сімейні фінанси, вчасно ідентифікувати та протидіяти шахрайству, управляти боргами та ризиками, формувати заощадження для покриття витрат в разі потреби чи при виникненні непередбачуваних подій, завчасно створити передумови для фінансового добробуту.

Недостатній рівень фінансової грамотності дорослого населення створює труднощі у раціональному розпорядженні особистими доходами та заощадженнями, управлінні боргами, здатності адекватно оцінювати імовірні

фінансові ризики [2]. Саме тому, напрямами підвищення фінансової грамотності дорослого населення є:

- здобуття навиків фінансового планування, заощадження та інвестування, управління боргами;
- набуття здатності ухвалювати обґрунтовані фінансові рішення за різних обставин;
- усвідомлення закономірностей функціонування економіки країни та ролі фінансового сектору у її розвитку;
- розуміння особливостей діяльності різних фінансових установ та послуг, які вони надають;
- усвідомлення залежності між ризиком та доходами;
- адаптація до управління особистими фінансами в кризових умовах.
- обізнаність про права споживачів фінансових послуг та інформованість про інституції, які здійснюють їх захист.

«Національною стратегією розвитку фінансової грамотності до 2030 року» [3] передбачено формування комплексної системи фінансової грамотності, яка передбачає «об'єднати зусилля органів державної та місцевої влади, закладів освіти, фінансових інституцій, експертів фінансового ринку, громадських лідерів. Крім того, Україна навіть в умовах війни налагоджує співпрацю та запозичує досвід Міжнародної мережі фінансової освіти ОЕСР» [1, с. 47].

Передбачено, що реалізація «Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року» [3] сприятиме:

- подальшому оволодінню громадянами цифровими фінансовими послугами;
- поліпшенню цифрових фінансових навичок людей старшого віку та людей з особливими потребами під час тренінгів або консультацій у фінансових установах;
- поглибленню знань з платіжної безпеки;
- розвиток навичок протидії шахрайству у сфері цифрових фінансових послуг;
- відповідальному ставленню до послуг онлайн-кредитування;
- поглибленню знань про новітні цифрові фінансові технології (відкритий банкінг, віртуальні активи), усвідомлення ризиків;
- використанню інформації виключно з надійних джерел.

У підсумку слід наголосити, що підвищення рівня фінансової грамотності громадян є важливою передумовою для вдосконалення практик управління особистими доходами та витратами. Формування фінансової обізнаності населення сприяє зміцненню фінансової стабільності домогосподарств, підвищенню їх добробуту та розвитку економіки в цілому.

Для досягнення цієї мети необхідно консолідувати зусилля державних органів, освітніх установ, родин та інститутів громадянського суспільства, що має включати такі заходи:

- розроблення, впровадження та широке розповсюдження освітніх програм із фінансової грамотності для дітей і молоді на різних етапах навчання;
- стимулювання педагогічних працівників до підвищення кваліфікації у сфері фінансової освіти шляхом здобуття ступеня бакалавра або магістра за відповідними освітніми програмами, а також через участь у спеціалізованих онлайн-курсах, тренінгах та семінарах;
- заохочення дорослих членів домогосподарств до безперервного підвищення рівня фінансової грамотності, що передбачає вдосконалення навичок планування та управління особистими фінансами, оптимізацію боргових зобов'язань, розвиток умінь заощадження та інвестування, прийняття обґрунтованих фінансових рішень в умовах підвищених ризиків, протидії фінансовому шахрайству та усвідомлення взаємозв'язку між рівнем ризику і доходністю фінансових операцій;
- забезпечення вільного доступу населення до безкоштовних освітніх і інформаційних ресурсів, онлайн-курсів та тренінгів, спрямованих на підвищення фінансової грамотності дорослого населення. Таким чином, систематична та комплексна робота у цьому напрямі створить необхідні передумови для формування фінансово відповідального суспільства та забезпечення стійкого економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Коваль С. Л., Мельничук Ю. Д. Фінансова грамотність домогосподарств України: сучасний стан та перспективи підвищення. *Світ фінансів*. 2024. № 3. С. 40–52. DOI: 10.35774/sf2024.03.040. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1717>
2. Коваль С. Л. Мотиви та потенційні ризики кредитної поведінки домогосподарств. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>.
3. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року, затв. рішенням Правління Національного банку України від 12 квітня 2024 року № 119-пш. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/NBU_Strategy-Financial-Literacy.pdf?v=7
4. Сидор І. П., Коваль С. Л. Потенційні можливості зростання фінансових ресурсів домогосподарств в Україні та їх вплив на рівень життя населення. *Регіональна економіка*. 2019. № 3 (25). С. 92–96.